

OPENBAAR

Besluit van de Raad van Bestuur van de Kansspelautoriteit als bedoeld in artikel 35 van de Wet op de kansspelen.

Kenmerk: 01.017.615

Besluit

Samenvatting

De raad van bestuur van de Kansspelautoriteit heeft vastgesteld dat Holland Casino N.V. c.q. diens rechtsvoorganger de Nationale Stichting tot Exploitatie van Casinospelen (hierna: Holland Casino) reclame-uitingen heeft gericht op minderjarigen. Er is namelijk geadverteerd voor kansspelen van Holland Casino op websites die zich richten op minderjarigen, in ieder geval op de websites Donaldduck.nl, Fashionista.nl, Girlscene.nl, Scholieren.com en Spelletjes.nl. Met het adverteren op deze websites staat naar het oordeel van de raad van bestuur vast dat Holland Casino zich met haar wervings- en reclameactiviteiten heeft gericht op minderjarigen. Daarmee heeft Holland Casino in strijd gehandeld met artikel 4a, vijfde lid van de Wet op de Kansspelen juncto artikel 2, derde lid van het Besluit werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen. De raad van bestuur legt Holland Casino een last onder dwangsom op om de online wervings- en reclameactiviteiten die zich richten op minderjarigen te beëindigen en beëindigd te houden.

Handhaving van de Wet op de kansspelen

1. Artikel 35 van de Wet op de kansspelen (hierna: Wok) bepaalt dat de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit (hierna: de raad van bestuur) een last onder bestuursdwang kan opleggen wegens overtreding van de voorschriften vastgesteld bij of krachtens de Wok, met uitzondering van titel VA., paragraaf 2 van de Wok.

2. Artikel 5:32, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) bepaalt dat een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom kan opleggen.

Juridisch kader

3. Artikel 4a, van de Wok luidt:

1. ...

2. De houders van vergunningen op grond van deze wet geven op zorgvuldige en evenwichtige wijze vorm aan wervings- en reclameactiviteiten waarbij in het bijzonder wordt gewaakt tegen onmatige deelneming.

[...]

5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het eerste tot en met het vierde lid.

6. De in het vijfde lid bedoelde regels kunnen onder meer betrekking hebben op:

- a. [...];

- b. de doelgroepen waarop zodanige activiteiten zijn gericht;

- c. de hoeveelheid, de tijdsduur en het tijdstip, en

- d. de wijze waarop en de plaats waar wervings- en reclame-uitingen worden gedaan.

4. Artikel 2, derde lid, van het Besluit werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen (hierna: Besluit) luidt:

Vergunninghouders richten hun wervings- en reclameactiviteiten voor kansspelen niet op maatschappelijk kwetsbare groepen van personen. Onder kwetsbare groepen van personen wordt in ieder geval verstaan minderjarigen en personen die kenmerken van risicovol spelgedrag vertonen.

5. Artikel 2, vierde lid, van het Besluit luidt:

De houder van de vergunning tot het organiseren van een speelcasino op grond van artikel 27h, eerste lid, van de wet, [...] richten hun wervings- en reclameactiviteiten voor kansspelen niet op jongvolwassenen in de leeftijdscategorie tussen 18 en 24 jaar.

Bevindingen

6. Een toezichthoudend medewerker van de Kansspelautoriteit heeft in het kader van het toezicht op reclame door houders van een kansspelvergunning een controle uitgevoerd van online wervings- en reclameactiviteiten van Holland Casino. De bij deze controle uitgevoerde toezichtshandelingen zijn vastgelegd in twee verslagen van ambtshandelingen.¹ Kort gezegd bestond dit toezichtonderzoek uit het controleren van online reclame-uitingen in de periode juni 2016 tot en met 24 augustus 2017. Daarbij is uit alle online reclame-uitingen die zijn vastgelegd op de 300 meest bezochte Nederlandse websites een selectie gemaakt van reclame-uitingen door vergunninghouders en die bovendien zijn getoond op websites die zich richten op minderjarigen. Uit deze controle is gebleken dat Holland Casino in de genoemde periode reclame heeft geplaatst (of heeft doen plaatsen) op de hierna in randnummer 8 nader aangeduide websites door middel van rechtstreekse inkoop dan wel via 'programmatische buying'.²
7. De online reclame-uitingen zijn vastgelegd door een onderzoeksbureau dat is gespecialiseerd in het wereldwijd vastleggen van reclame-uitingen en – bestedingen in verschillende media en binnen verschillende sectoren. Daarbij wordt onder andere vastgelegd wie de afzender is van een advertentie, op welke wijze deze is aangekocht en wat de verschijningsvorm was. De specifieke reclame-uitingen zijn ook door deze partij vastgelegd.

¹ VVA Algemeen - 28 augustus 2017; VVA HC - 28 augustus 2017. Bij deze twee VVA's zijn bijlagen gevoegd de vastgelegde reclame-uitingen op de bijbehorende websites.

² Het geautomatiseerd inkopen van advertentieruimte voor onlinereclame.

8. De Kansspelautoriteit heeft onder meer vastgesteld dat Holland Casino in de periode juni 2016 tot en met 24 augustus 2017³:
- a) Op de website www.Fashionista.nl zelf rechtstreeks 1 reclame-uiting heeft geplaatst;
 - b) Op de website www.DonaldDuck.nl middels direct buying 1 reclame-uiting heeft laten plaatsen;
 - c) Op website www.Fashionista.nl middels direct buying 28 reclame-uitingen heeft laten plaatsen;
 - d) Op website www.Girlscene.nl middels direct buying 25 reclame-uitingen heeft laten plaatsen;
 - e) Op website www.Scholieren.com middels direct buying 32 reclame-uitingen heeft laten plaatsen;
 - f) Op website www.Spelletjes.nl middels direct buying 31 reclame-uitingen heeft laten plaatsen.
9. Met het plaatsen van reclame-uitingen op deze websites staat naar het oordeel van de raad van bestuur vast dat Holland Casino zich met deze wervings- en reclameactiviteiten heeft gericht op minderjarigen.

Overtreding van de Wet op de kansspelen

10. Op grond van de voorgaande bevindingen stelt de raad van bestuur vast dat Holland Casino in strijd heeft gehandeld met artikel 4a, vijfde lid van de Wet op de kansspelen jo. artikel 2, derde lid, van het Besluit.

Zienswijze Holland Casino

11. Holland Casino is op 4 september 2017 op de hoogte gesteld van het voornemen tot handhavend optreden. Op 7 september 2017 heeft Holland Casino van de geboden gelegenheid gebruik gemaakt om mondeling zijn zienswijze te geven.⁴ Daarna is Holland Casino in de gelegenheid gesteld om zijn zienswijze schriftelijk in te brengen, wat Holland Casino bij mail van 14 september 2017 heeft gedaan.
12. Holland Casino brengt – kortgezegd – het volgende naar voren.

³ Zie VVA HC - 28 augustus 2017.

⁴ Bij e-mail van 7 september 2017 (met kenmerk 01.016.400) zijn de gemaakte processuele afspraken bevestigd.

13. Holland Casino betreurt dat door een menselijke fout onbedoeld reclame-uitingen zijn geplaatst op de door de Kansspelautoriteit onderzochte websites. Direct nadat Holland Casino op de hoogte is gebracht van de bevindingen van de Kansspelautoriteit, heeft zij maatregelen getroffen door alle digitale campagnes stop te zetten. Daarnaast heeft Holland Casino ook via haar eigen systeem de aanlevering van (de inhoud van de) advertenties stopgezet.⁵
14. Holland Casino geeft aan dat zij voor haar digitale reclamecampagnes gebruik maakt van een mediabureau, waarmee Holland Casino contractuele afspraken heeft gemaakt die strekken tot naleving van wet- en regelgeving, in het bijzonder de Wet op de kansspelen en de reclamecodes. Daarnaast geeft Holland Casino tijdens iedere campagne specifieke instructies aan het mediabureau, waaronder de instructie zich niet te richten op minderjarigen.⁶ Uit het onderzoek dat Holland Casino heeft ingesteld naar de oorzaak van de plaatsingen bleek dat per abuis (als gevolg van een menselijke fout) in het systeem waarmee geautomatiseerd advertenties worden aangekocht niet de juiste instelling was aangevinkt. Het gevolg daarvan was dat bij reclamecampagnes van Holland Casino geen leeftijd filter werd toegepast wat heeft geleid tot aankoop en plaatsing van advertenties van Holland Casino op websites die zich richten op minderjarigen.
15. Holland Casino geeft vervolgens aan dat er aanvullende beheersmaatregelen zijn getroffen, waaronder een overzicht van websites waarop de afgelopen maanden is geadverteerd en het daaropvolgend plaatsen van websites op een 'blacklist'. Die blacklist wordt een integraal onderdeel van de overeenkomst met het mediabureau en van het door dat bureau gehanteerde systeem voor aankoop en plaatsing van online advertenties. Verder geeft Holland Casino aan maandelijks te zullen controleren en monitoren op de juiste toepassing van de inrichting en instellingen van reclamecampagnes van Holland Casino.
16. Ten slotte stelt Holland Casino aan dat er geen aanleiding meer zou zijn om een last onder dwangsom op te leggen nu de overtreding zou zijn beëindigd en er geen vrees voor herhaling bestaat. Bovendien zou de last volgens Holland Casino – in strijd met het in artikel 5:32a, eerste lid, van de Awb bepaalde - onvoldoende nauwkeurig beschrijven welke maatregelen getroffen moeten worden om de overtreding te beëindigen.

⁵ De door de Kansspelautoriteit gehanteerde beschrijving is gebaseerd op de uitleg die Holland Casino tijdens de mondelinge zienswijze heeft gegeven.

⁶ Een voorbeeld van een instructie heeft Holland Casino bij de schriftelijke zienswijze gevoegd.

Beoordeling van de zienswijze

17. De raad van bestuur stelt vast dat Holland Casino aangeeft dat de plaatsingen het gevolg zijn geweest van een menselijke fout. De door Holland Casino beschreven (beheers)maatregelen, waaronder specifieke instructies per campagne, laten zien dat Holland Casino bij alle onderdelen van de online marketing en de aankoop van online advertenties invloed uitoefent. Daarnaast merkt de raad van bestuur op dat de door Holland Casino genomen aanvullende beheersmaatregelen een stap in de goede richting zijn. Tegelijkertijd staat vast dat Holland Casino kennelijk niet eerder aanleiding heeft gezien om – aan de hand van maandelijkse rapportages – achteraf te controleren op welke websites hun advertenties worden getoond. Beheersmaatregelen in de vorm van maandelijkse rapportages en het daaropvolgend ‘blacklisten’ van websites zoals Holland Casino aankondigt te doen, zijn echter reactief. Dat wil zeggen dat mocht blijken dat een advertentie ten onrechte op een bepaalde website is geplaatst, dat pas blijkt ná die plaatsing. Verder is naar het oordeel van de raad van bestuur blacklisting per definitie geen deugdelijke methode overtredingen van de wet en het Besluit te voorkomen. Er verschijnen immers regelmatig nieuwe websites en bestaande websites kunnen van karakter veranderen. Door alleen – bekende – websites op een blacklist te plaatsen wordt niet voorkomen dat wervings- en reclameactiviteiten worden getoond op nieuwe of gewijzigde websites die zich richten op maatschappelijk kwetsbare groepen van personen en meer in het bijzonder op minderjarigen.

Norm

18. De raad van bestuur is van oordeel dat de norm van artikel 2, derde lid, van het Besluit er toe strekt dat in een online omgeving geen advertenties voor kansspelproducten worden getoond op websites die zijn gericht op minderjarigen. Het louter tonen (ongeacht aan wie) van een advertenties op websites gericht op minderjarigen vormt naar het oordeel van raad van bestuur een overtreding van voornoemde bepaling. Het treffen van maatregelen bij online adverteren dient er daarom op gericht te zijn te voorkómen dat op dergelijke websites advertenties worden getoond voor kansspelproducten.

Openbaarmaking

19. De punten die Holland Casino naar voren brengt ten aanzien van de openbaarmaking van de sanctiebesluiten zal de raad van bestuur adresseren in het met dit sanctiebesluit gelijktijdig genomen openbaarmakingsbesluit.

Overwegingen tot oplegging last

20. Het aanbieden van kansspelen in Nederland is door middel van een vergunningstelsel gereguleerd en slechts op grond van en in overeenstemming met een verleende vergunning toegestaan. Doelstelling van die strikte regulering is het voorkomen van kansspelverslaving, het beschermen van de consument en het tegengaan van mogelijke fraude en criminaliteit. De Kansspelautoriteit houdt toezicht op de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving en de vergunningen en handhaaft de wet- en regelgeving ten aanzien waarvan zij een toezichtstaak heeft.
21. Houders van vergunningen op grond van de Wok dienen op zorgvuldige en evenwichtige wijze vorm te geven aan wervings- en reclameactiviteiten aldus artikel 4a, tweede lid, van de Wok. Daarenboven verplicht artikel 2, derde lid, van het Besluit houders van een kansspelvergunning ertoe om hun wervings- en reclameactiviteiten voor kansspelen niet richten op maatschappelijk kwetsbare groepen van personen waaronder in ieder geval minderjarigen wordt verstaan.
22. Gelet op het algemeen belang dat gediend is met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Ook indien er geen gegronde vrees bestaat dat de overtreding opnieuw zal plaatsvinden, is dat op zichzelf geen omstandigheid op grond waarvan een bestuursorgaan van het opleggen van de last behoort af te zien.⁷ Het handhavend optreden van de Kansspelautoriteit ten aanzien van reclame is gericht op het (doen) staken van de overtreding en/of het voorkomen van verdere overtreding en/of een herhaling van de overtreding. In het bijzonder geldt dat wanneer de overtreden norm strekt tot bescherming van de belangen van kwetsbare groepen, waaronder minderjarigen.
23. De norm is reeds sinds 1 juli 2013 van kracht. De Kansspelautoriteit acht de norm voldoende helder om nageleefd te worden. Ten aanzien van de verplichting dat reclame zich niet op kwetsbare groepen, waaronder minderjarigen, dient te richten, heeft de Kansspelautoriteit reeds aangegeven dat de gerichtheid onder meer afgeleid kan worden uit het gekozen medium en dat geen reclame wordt gemaakt in (of rond) elektronische diensten die gericht zijn op of waarvan

⁷ Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 11 juli 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX1022 (AB 2012/255).

bekend of aannemelijk is dat zij worden gebruikt door minderjarigen.⁸ Van Holland Casino mag derhalve verwacht worden dat zij passende maatregelen had getroffen om de naleving te bewerkstelligen van het verbod om zijn reclame te richten op kwetsbare groepen, waaronder begrepen minderjarigen. De raad van bestuur stelt vast dat de Holland Casino pas besloten heeft tot verdere en aanvullende maatregelen nadat Holland Casino op de hoogte was gesteld van de resultaten van de controle als beschreven in de randnummers 12 en 15.

24. In het licht van genoemde feiten en omstandigheden is er geen sprake van omstandigheden die nopen tot het afzien van handhaving.

Begunstigingstermijn en hoogte van de dwangsom

25. De raad van bestuur biedt – in het geval van een last onder dwangsom – overtreders, zo ook Holland Casino in dit geval, de gelegenheid om binnen de begunstigingstermijn de overtreding te beëindigen en daarmee om het verbeuren van een dwangsom te voorkomen. Gelet op het evenredigheidsbeginsel van artikel 3.4, tweede lid, van de Awb is de raad van bestuur van oordeel dat de belangen van de betrokkenen – in dit geval de belangen van Holland Casino - derhalve niet onevenredig worden geschaad door dit besluit en het daarmee gediende belang, in casu het beschermen van kwetsbare groepen waaronder minderjarigen.

26. De raad van bestuur houdt bij de vaststelling van de begunstigingstermijn rekening met het feit dat

- Holland Casino sinds 4 september 2017 op de hoogte is van de bevindingen van de Kansspelautoriteit;
- dat Holland Casino heeft aangegeven de overtredingen te kunnen beëindigen en daartoe al de nodige maatregelen te hebben genomen;
- de raad van bestuur ook van mening is dat de overtredingen snel kunnen worden beëindigd.

Op grond daarvan bepaalt de raad van bestuur de begunstigingstermijn op acht dagen na dagtekening van deze brief.

⁸ Leidraad reclame februari 2016 onder punt 10 respectievelijk 12;
<http://www.kansspelautoriteit.nl/nieuws/alle-nieuwsberichten/2017/maart/regels-reclame/>

27. Ten aanzien van de hoogte van de dwangsom, bepaalt artikel 5:32b, derde lid van de Awb dat de hoogte ervan in redelijke verhouding dient te staan tot de zwaarte van het geschonden belang en tot de beoogde werking van de dwangsom. Daarnaast moet van de hoogte van de dwangsom voldoende (financiële) prikkel uitgaan voor de overtreder om de overtreding te beëindigen.
28. Handhaving van de regels in de kansspelsector is noodzakelijk, gelet op de bescherming van consumenten. Daarbij kent de raad van bestuur gewicht toe aan het specifieke karakter van normen die er op zijn gericht de reclame voor kansspelen te reguleren en aan het bijzondere belang van de bescherming van kwetsbare groepen, waaronder begrepen minderjarigen. Het zijn deze te beschermen – en geschonden – belangen die de raad van bestuur heeft meegewogen bij de vaststelling van de hoogte van de dwangsom.
29. De raad van bestuur houdt bij de vaststelling van de hoogte van de dwangsom rekening met de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsom. Op grond daarvan bepaalt de raad van bestuur de dwangsom op € 10.000 voor iedere reclame-uiting die na afloop van de begunstigingstermijn wordt aangetroffen op een website die zich richt op minderjarigen tot een maximum van € 100.000,-.
30. Ten aanzien van de nauwkeurigheid van de te omschrijven maatregelen merkt de raad van bestuur op dat de norm van artikel 5:23, eerste lid, Awb, er niet toe strekt tot in detail voor te schrijven welke maatregelen precies dienen te worden genomen. Het is aan de overtreder een keuze te maken welke maatregelen getroffen dienen te worden.⁹

Besluit

31. De raad van bestuur van de Kansspelautoriteit aan Holland Casino de volgende last onder dwangsom op:

1. Holland Casino dient uiterlijk 27 oktober 2017 overtreding van artikel 4a, vijfde lid van de Wok jo. artikel 2, derde lid, van het Besluit – bestaande

⁹ Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 augustus 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AI1247.

uit het richten van online wervings- en reclameactiviteiten voor kansspelen op minderjarigen –beëindigd te hebben en te houden.

2. Holland Casino dient al die maatregelen te nemen om te voorkomen dat er reclame-uitingen geplaatst worden op websites die zich specifiek of in overwegende mate richten op minderjaren. Het gaat daarbij om in ieder geval het consistent, onverkort en voortdurend toepassen van whitelisting, waarbij de gehanteerde whitelist en de bijbehorende criteria bovendien doorlopend wordt beheerd, gecontroleerd en onderhouden. Dat kan verder omvatten het herzien, zo nodig aanpassen dan wel opzeggen van eerder gemaakte contractuele afspraken over het (doen) inkopen van reclame-uitingen op deze websites. Dat kan verder bestaan uit het treffen van (interne) technische en organisatorische maatregelen om het (doen) plaatsen van reclame op websites gericht op minderjarigen te voorkomen.
3. Voor iedere overtreding van artikel 4a, vijfde lid van de Wok juncto artikel 2, derde lid van het Besluit, in de vorm van een reclame-uiting op een website die zich specifiek of in overwegende mate richt op minderjarigen, die na afloop van voormelde begunstigingstermijn wordt geconstateerd, verbeurt Holland Casino een dwangsom van € 10.000, tot een maximum van € 100.000,-.

's-Gravenhage, 19 oktober 2017

De raad van bestuur van de Kansspelautoriteit,
namens deze,

w.g.

J.J.H. Suyver
Voorzitter raad van bestuur van de Kansspelautoriteit

Bezwaar maken

U kunt tegen deze beslissing bezwaar maken door een gemotiveerd bezwaarschrift in te dienen binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing. U kunt uw bezwaarschrift sturen naar het volgende adres:

*Kansspelautoriteit
Afdeling Juridische Zaken en Ontwikkeling
Postbus 298
2501 CG Den Haag*

U kunt uw bezwaarschrift ook door uw gemachtigde laten indienen. Als de gemachtigde geen advocaat is, moet u een machtiging bijvoegen bij uw bezwaarschrift.

Zorg ervoor dat uw bezwaarschrift in elk geval het volgende bevat:

- uw naam en adres;*
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft;*
- een kopie van de beslissing;*
- de gronden van uw bezwaar;*
- uw handtekening of de handtekening van uw gemachtigde.*